

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 30. juuni 2022
(OR. en)

10878/22

GAF 12
FIN 738

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	30. juuni 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 318 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA EUROOPA KESKPANGALE programmi „Perikles IV“ (euro kaitsmiseks võltsimise eest) rakendamise ja tulemuste kohta 2021. aastal

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 318 final.

Lisatud: COM(2022) 318 final

Brüssel, 30.6.2022
COM(2022) 318 final

KOMISJONI ARUANNE

EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA EUROOPA KESKPANGALE
programmi „Perikles IV“ (euro kaitsmiseks võltsimise eest) rakendamise ja tulemuste
kohta 2021. aastal

KOMISJONI ARUANNE

EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA EUROOPA KESKPANGALE

programmi „Perikles IV“ (euro kaitsmiseks võltsimise eest) rakendamise ja tulemuste kohta 2021. aastal

1. Üldteave

Programm „Perikles IV“ (edaspidi „programm“) on vahetus-, abi- ja koolitusprogramm euro kaitsmiseks võltsimise eest. See vahetab välja programmi „Perikles 2020“, mida rakendati aastatel 2013–2020, ja programmi „Perikles“, mis vältas aastast 2002 aastani 2013. Programm loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrusega (EL) nr 2021/840¹. Nõukogu 21. septembri 2021. aasta määrusega (EL) 2021/1696² laiendati nimetatud määruse kohaldamisala euroalasse mittekuuluvatele liikmesriikidele. Määrusega (EL) nr 2021/840 nähti ette, et programm kestab kuni 31. detsembrini 2027. Määruse artikli 12 lõike 3 kohaselt annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal teavet programmi tulemuste kohta. Käesoleva aastaaruandega täidetakse seda nõuet 2021. aasta kohta. Aruandes esitatakse teave programmi „Perikles IV“ kohustuste ja täitmise kohta 2021. aastal ning samal aastal nende meetmete rakendamise kohta, milleks kohustuti eelmises programmi tsükli.

2. 2021. aasta tööprogrammi raames võetud kohustused

2021. aastal oli eelarves programmi täitmiseks ette nähtud 834 082 eurot ja programmi rahastati Euroopa Liidu 2021. aasta üldeelarve eelarverealet 06.030100. 2021. aastal võeti kulukohustusi summas 834 082 eurot, mis moodustas kogueelarvest 100 %. Programmi rakendatakse liikmesriikide pädevate asutuste meetmete kaasrahastamise kaudu (toetused) ja otse komisjoni algatatud meetmete kaudu. 2021. aastal paigutati 140 106,70 eurot komisjoni meetmete eelarverealet ümber toetuste eelarvereaale, et täiendavalt toetada liikmesriikide meetmete rakendamist.

Programmi rakendamine kajastab liikmesriikide ja komisjoni pühendumust euro kaitsmisele võltsimise eest. Mitmeaastase strateegia arutelud euro võltsingute tuvastamise eksperdirühma koosolekutel võimaldasid võtta 2021. aastal kohustusi 100 % ulatuses kogueelarvest. Programmi raames rahastati kokku 9 projekti³. Liikmesriikide pädevatelt asutustelt laekunud toetustaotlustest rahuldati kokku viis. Lisaks rahastati nelja komisjoni meedet, millest kaks olid haldusmeetmed, täpsemalt uuring programmi „Perikles 2020“ lõpphindamise jaoks ja kohustus tasuta e-toetusehaldussüsteemi (täisdigitaalne paberivaba toetuste haldamise süsteem) aastamaksumus.

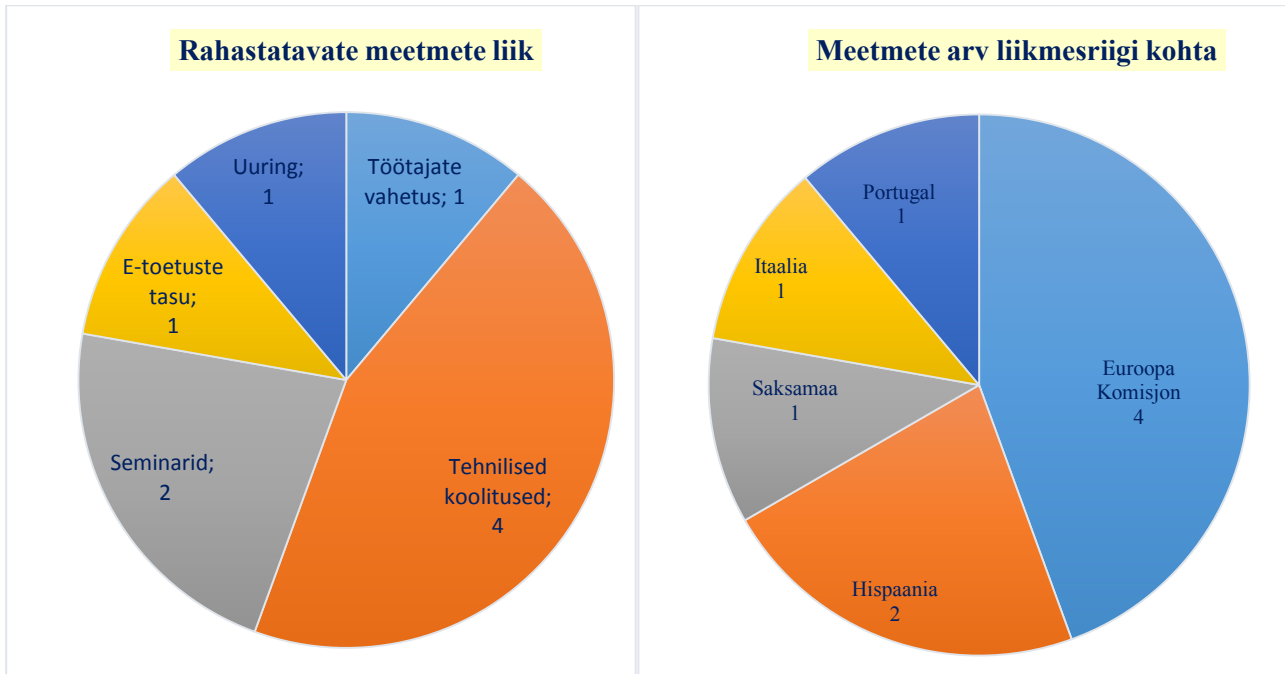
¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/840, millega luuakse vahetus-, abi- ja koolitusprogramm euro kaitsmiseks võltsimise eest ajavahemikul 2021–2027 (programm „Perikles IV“) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 331/2014.

² Nõukogu 21. septembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/1696, millega laiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/840 (millega luuakse vahetus-, abi- ja koolitusprogramm euro kaitsmiseks võltsimise eest (programm „Perikles IV“)) kohaldamisala euroalasse mittekuuluvatele liikmesriikidele.

³ Täielik ülevaade programmi „Perikles“ raames võetud meetmetest aastal 2021 on esitatud I lisas.

Komisjoni meetmed rakendati 2021. aastal, samal ajal kui kõiki toetusi kasutatakse füüsiliselt kas 2022. aastal ja hiljem või neid julgustatakse võimaluse korral muutma vastavalt COVID-19 pandeemiaga seotud epidemioloogilisele olukorrale virtuaalmeetmeteks.

I ja II graafik. Rahastatavate meetmete liik ja meetmete arv liikmesriigiti (meetmed, mille kulukohustused võeti 2021. aastal, vt I lisa)

Märkimist väärib, et Itaalia, Saksamaa ja Hispaania kui liikmesriigid, kus euro võltsimisega on enim probleeme, said ka sel aastal programmi „Perikles“ raames toetusi. Lisaks on 2021. aastal programmi raames toetust saanud ka Portugal. Kõik nende jõupingutused tugevdavad euro kaitset ja see on kasulik kõigile teistele liikmesriikidele.

2021. aastal oli kulukohustustega hõlmatud meetmete hulgas neli tehnilist koolitust, kaks konverentsi, üks töötajate vahetus, üks uuring⁴ ja e-toetusehaldussüsteemi aastatasu. Meetmeid rakendatakse nii ELis kui ka väljaspool ELi, sõltuvalt konkreetsest vajadusest kaitsta eurot võltsimise eest. Programmi loomisest saadik on tugevdatud selle piirkondlikku lähenemisviisi, rakendades meetmeid, mis hõlmavad neid maailma piirkondi, mis on võltsimisvastases võitluses eriti olulised.

3. Meetmete rakendamine 2021. aastal⁵

Ülevaade

Selles osas analüüsitakse kõigi programmist „Perikles“ rahastatud meetmete rakendamist 2021. kalendriaastal. Seepärast hõlmab see nii programmi „Perikles IV“ eelarve raames 2021. aastal võetud kulukohustusi (4 komisjoni meetet) kui ka eelmise programmi „Perikles 2020“ eelarvete raames võetud kulukohustusi (6 toetust). See toob esile programmi kontseptsiooni jätkuvust ning kajastab programmi „Perikles“ tõhusust euro kaitsmisel võltsimise eest igal aastal rakendatavate meetmete abil.

⁴ Uuringu viis 2021. aastal läbi väline töövõtja ning selle põhjal tehakse programmi „Perikles 2020“ lõpphindamine.

⁵ Põhjalik ülevaade 2021. aastal võetud programmi „Perikles“ meetmetest on esitatud II lisas.

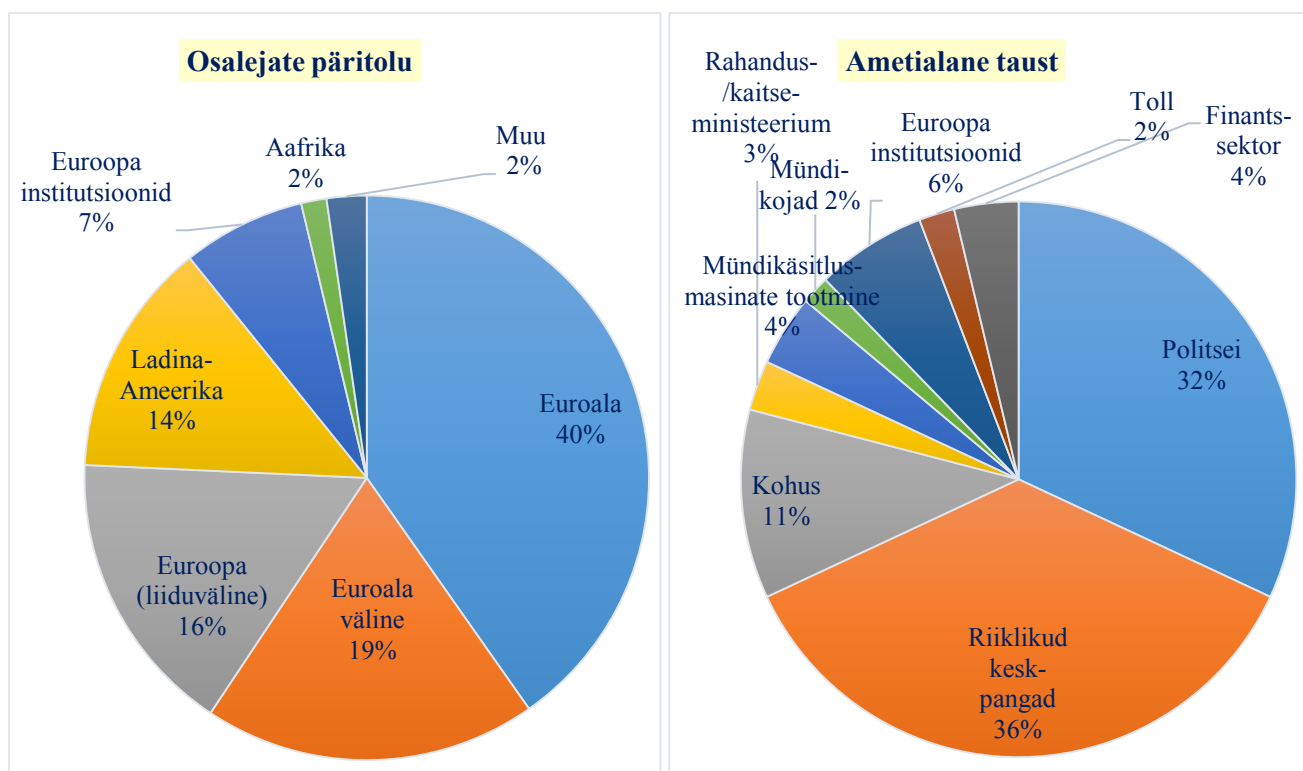
Ülemaailmne COVID-19 pandeemia ning sellega seotud sotsiaalne distantseerumine ja reisi piirangud mõjutasid ka 2021. aastal oluliselt programmi „Perikles“ rakendamist. Seetõttu muudeti mitu füüsilisena kavandatud meetet digitaalseks või hübriidmeetmeks, tagades sellega programmi tõhusa rakendamise.

Aastal 2021 rakendati 10 programmi „Perikles“ raames rahastatud meetet, sealhulgas

- liikmesriigid rakendasid täielikult nelja toetusmeetet: need rakendati füüsilisel, digitaalsel või hübriidkujul vastavalt Horvaatias, Hispaanias, Bulgaarias ja Itaalias;
- liikmesriigid rakendasid osaliselt kaht toetusmeetet: need rakendati osaliselt ja hübriidkujul (toimus digitaalne sessioon ning füüsiline konverents on veel ees) vastavalt Portugalis ja Madalmaades;
- rakendati täielikult komisjoni nelja hangitud meetet.

Eespool nimetatud meetmed hõlmasid viit konverentsi, kaht tehnilist koolitust, üht töötajate vahetust, uuringut programmi „Perikles 2020“ lõpphindamise jaoks ja e-toetusehaldussüsteemi haldustasu (vt ka teist lõiku eespool). Nendes meetmetes osales hinnanguliselt 482 eksperti.

III ja IV graafik. Osalejate päritolu ja ametialane taust (meetmed, mille kulukohustused võeti 2021. aastal, vt II lisa)⁶

Osalejaid oli 54 riigist. Enamik koolitatavatest (75 %) oli pärit Euroopast: 40 % euroala liikmesriikidest ja 16 % ELi-välistest Euroopa riikidest ning euroalasse mittekuuluvatest liikmesriikidest pärit koolitatavate osakaal suurenes 19 %ni; 14 % koolitatavatest on Ladina-Ameerikast. Kokkuvõttes esindab 7 % osalejatest Euroopa institutsioone, 2 % on Aafrikast ja Lähis-Idast ning 2 % muudest piirkondadest.

⁶ Kõik andmed käsitlevad nii programmi „Perikles IV“ kui ka programmi „Perikles 2020“ raames rahastatud meetmeid.

Ametialaselt taustalt moodustasid 32 % osalejate koguarvust politseitöötajad. Nende silmatorkavalt suur osakaal tuleneb sellest, et politseiasutused on euro võltsimise vastases võitluses eesliinil ning politseitöötajate hulgas on nii uurijaid kui ka tehnilisi eksperte. Samas ei olnud politseiasutused esimest korda programmi „Perikles“ rakendamise ajal suurim osalejate rühm. Selle asemel on muud osalejate kategooriad 68 % koguarvust, kusjuures suurima osalejate rühma moodustavad riikide keskpankade eksperdid, keda on 36 %, sest mitu mahukat 2021. aastal rakendatud meetet keskendus keskpankade osalusele.

Samuti olid olulisel määral esindatud kohtutöötajad (11 %), finantssektori (4 %), rahandus-/siseministeeriumi (3 %), tolli (2 %), kommertsbankade (3 %) ja mündikodade (2 %) töötajad, mis näitab, et osalejatel on väga erinev ametialane taust. Lisaks on komisjoni meetme „Platvorm 1210“ kolmanda kohtumise tulemusena osalenud viiendat aastat järjest arvukalt mündikäsitusmasinate sektori esindajaid (4 %), mis kinnitab taas, et erasektoril on võltsimisvastases võitluses oluline osa.

Selle tulemusena vastab programmi sügavalt mitmekesine rakendamine riikide- ja valdkondadevahelisele mõõtmele, mida nõutakse määruses (EL) nr 331/2014.

Rakendamise olulisemad tulemused 2021. aastal

Programmi raames on 2021. aastal suudetud jätkata ja veelgi tugevdada tihedat rahvusvahelist piirkondlikku koostööd Kagu-Euroopas ja Ladina-Ameerikas:

- 2021. aastal rakendati mitu programmi „Perikles“ meetet, mis keskendusid tiheda koostöö tagamisele ja edendamisele Kagu-Euroopa riikide pädevate ametiasutuste vahel. See hõlmas Itaalia Comando Carabiniere Antifalsificazione Monetaria (CCAFM) korraldatud töötajate vahetust ning Bulgaaria peaprokuratuuri organiseeritud konverentsi. Viimane alustas ja jätkas õigusosalast koostööd Ida-Balkani ja Musta mere piirkonna riikidega, sealhulgas Türgi, Moldova ja Ukrainaga. Lisaks korraldas Horvaatia riigipank Balkani võrgustiku 4. konverentsi, kus oli osalejaid piirkonna riigi- ja kommertsbankadest ning millega toetati varajase hoiatamise süsteemi toimimist ja selle raames teabe vahetamist osalevate riikide vahel. Samuti korraldas komisjon digitaalse Priština-Tirana tehnilise koolituse müntide analüüsi ja liigituse kohta.
- Hispaania Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE) korraldas 2021. aastal Uruguays Montevideos Ladina-Ameerika riikidest pärit ekspertidele raha võltsimise vastase koolituskursuse, kuhu kogunesid ametiasutuste esindajad 13 Ladina-Ameerika riigist, esitledes euro võltsimisvastaseid meetmeid neis Ladina-Ameerika riikides, mis võivad olla võltsimisaltid. Kõnealuse meetmega toetati rahavõltsimise vastu võitlevate riiklike keskasutuste rajamist ja toimimist osalevates riikides. Varasema samasuguse koolituse alusel rajati selline riiklik keskasutus Argentinast.

4. Kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate jälgimine

Määruse (EL) 2021/840 artikli 12 lõikes 2 sätestatakse, et selles aruandes tuleks arvesse võtta programmi „Perikles IV“ kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid näitajaid. Neid näitajaid käsitlevad aastaandmed on järgmised:

1. **avastatud võltseurode arv (pangatähed: 2021. aastal 347 000 / mündid: 2021. aastal 195 082).** Selle näitaja puhul on eesmärk hoida avastatud võltseurode (pangatähed ja mündid) arv kontrolli all (+/-5 % võrrelduna 2014–2020. aasta keskmisega (671 000/174 112)). Müntide arv on selle piirmäära lähedal (+/-5 % eesmärgist), võltsitud pangatähtede arv aga prognoositust väiksem. Viimast võib selgitada välisteguritega, nagu pandeemiast tingitud piirangute võimalik mõju võltsitud pangatähtede ringlusele.
2. **Suletud ebaseaduslike võltsimisvabrikute arv (2021. aastal 11).** Suletud ebaseaduslike võltsimisvabrikute puhul on eesmärk hoida nende arv kontrolli all (+/-10 % võrrelduna 2019. aasta keskmisega (22)). 2021. aastal suletud ebaseaduslike võltsimisvabrikute arv oli prognoositust väiksem. Seda võib selgitada välisteguritega, nagu pandeemiast tingitud piirangute võimalik mõju nende tegevusele.
3. **Programmile toetusetaotluse esitanud eri pädevate asutuste arv (2021. aastal 5).** Selle näitajaga mõõdetakse liikmesriikide pädevate asutuste huvi programmi vastu. 2024. aasta siht on 12 ja 2027. aasta eesmärk on 24. Asjaolu, et esimesel aastal ulatus eri taotlejate arv peaaegu 50 %ni 2024. aasta sihist, on ootuspärane ja näitab, et tegu on uue programmi esimese tegevusaastaga.
4. **Programmi kaudu rahastatud meetmetes osalejate rahulolu (2021. aastal 98,4 %).** Selle näitajaga mõõdetakse osalejate rahulolu kaudu koolituste kvaliteeti. Eesmärk on 75 %, positiivse tagasiside protsent ületab seda.
5. **Varasemates programmi „Perikles“ meetmetes osalenute tagasiside programmi mõju kohta nende tegevusele euro kaitsmisel võltsimise eest (2021. aastal 95,83 %).** Selle näitajaga mõõdetakse programmi meetmete kestlikkust. Eesmärk on 75 %, positiivse tagasiside protsent ületab seda.

5. Järeldused ja edasised sammud

Programm „Perikles IV“ on nagu selle eelkäijagi endiselt oluline ja tulemuslik võltsimisvastase võitluse vahend. Programmi raames toetatakse uuringuid, säilitatakse ja arendatakse koostööd ning vahetatakse parimaid tavasid kõigi nende vahel, kes osalevad euro võltsimise vastases võitluses. Seda kinnitab ka asjaolu, et 2021. aastal kaeti kulukohustustega 100 % üldeelarvest, mis kajastab liikmesriikide huvi programmi vastu.

Komisjon levitab pidevalt programmist toetatavate meetmete tulemusi euro võltsingute tuvastamise eksperdirühma liikmete hulgas. 2021. aastal toimus kolm euro võltsingute tuvastamise eksperdirühma kohtumist. Programm on heas kooskõlas teiste asjakohaste liidu tasandi programmide ja meetmetega ning täiendab neid, sest selles keskendutakse üksnes organiseeritud kuritegevuse eriliigi ehk euro võltsimise tõkestamisele ja selle vastu võitlemisele. See täiendavus ilmneb selgelt naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadi *tehnilise abi ja teabevahetuse (TAIEX)* rahastamisvahendi puhul, mida kasutatakse kõige sagedamini ühinemisläbirääkimiste toetamiseks, ning rände ja siseasjade peadirektoraadi Sisejulgeolekufondi politseikoostöö rahastamisvahendi⁷ puhul, mis toetab kuritegevuse ennetamist ja selle vastu võitlemist üldiselt. Pärast raha võltsimise ühe

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 513/2014, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2007/125/JHA (ELT L 150, 20.5.2014, lk 93).

prioriteedina lisamist kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi⁸ tegevuskavasse kooskõlastab komisjon tegevust hoolikalt EMPACTiga, et kaks rahastamisallikat täiendaksid teineteist võimalikult suures ulatuses.

Komisjon viimistleb Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavat aruannet 2020. aasta programmi lõpliku hindamise kohta vastavalt määruse (EL) nr 331/2014 artikli 13 lõikele 6.

Tuginedes programmi rakendamise tulemustele ja euro võltsingute tuvastamise eksperdirühma pidevale uute ohtude analüüsile, on 2022. aasta prioriteedid järgmised⁹:

- toetada meetmeid, mis on suunatud koostöö parandamisele nende liikmesriikide vahel, kus võltsinguid enim valmistatakse ja levitatakse;
- edendada koostööd nende kolmandate riikide ametiasutustega, kelle puhul on kahtlusi või tõendeid võltsitud eurode valmistamisest;
- säilitada tõhus raamistik euro kaitsmiseks Kagu-Euroopas;
- päevakajaliste teemadega seotud areng:
 - võltsingute ja kvaliteetsete komponentide levitamine pimevõrgus ning tähistega „movie money“ ja „prop copy“ tähistatud toodete (sealhulgas muudetud kujundusega pangatähtede) levitamine veebis;
 - euromündid: euromüntide autentimist ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemist ning euromüntide turvaelemente käsitleva määruse (EL) nr 1210/2010 rakendamine;
 - riiklike keskasutuste rajamise/tõhustamise toetamine.

⁸ EMPACT (kuritegevusega seotud ohte käsitlev valdkondadevaheline Euroopa platvorm) on ELi liikmesriikide juhitud julgeolekualgatus rahvusvahelisest organiseeritud ja rasket kuritegevusest tulenevate ohtude kindlakstegemiseks, prioriseerimiseks ja käsitlemiseks. 2021. aastal sai EMPACTist alaline vahend, nagu on sätestatud nõukogu järelkõltsustest organiseeritud ja rasket rahvusvahelist kuritegevust käsitleva ELi poliitikatsükli püsiva jätkamise kohta. EMPACTi prioriteedi „Intellektuaalomandiga seotud kuritegevus, kaupade ja vääringute võltsimine“ juhtliikmesriik on Bulgaaria.

⁹ 2021. aasta programmi prioriteedid on aastase tööprogrammi oluline osa, mis on lisatud komisjoni 28. jaanuari 2022. aasta otsusele programmi „Perikles IV“ rahastamise ja 2022. aasta tööprogrammi vastuvõtmise kohta (C(2022) 406 final).